

Identifikátor materiálu: **ICT-2-05**

Předmět – Téma sady	Informační a komunikační technologie
Téma materiálu	Uživatelské účty, přístupová práva
Autor	Ing. Bohuslav Nepovím
Anotace	Student si procvičí / osvojí uživatelské účty, přístupová práva v operačním systému.
Druh učebního materiálu	Prezentace (Výklad / Test)
Typ vzdělávání	Střední škola / SOU
Ročník	1. – 3.
Datum vytvoření	Říjen 2012

Informační a komunikační technologie

Uživatelské účty, přístupová práva

Uživatelské účty

- Schopnost operačního systému spravovat více uživatelů je dosaženo pomocí souboru různých opatření. Pod tím si můžeme představit např. správu privátních přístupových práv a osobních předvoleb pro každého uživatele.
- Důležitým prvkem víceuživatelských systémů je oddělení běžných uživatelských účtů od účtů superuživatelských (zvaných také administrátor). I člověk, který má k dispozici superuživatelský účet, by měl pro normální práci používat běžný uživatelský: tím snižuje nejen riziko neúmyslného poškození systému svou akcí nebo chybou nějakého programu, ale i nebezpečnost nežádoucího softwaru.

Z hlediska bezpečnosti samozřejmě z jednotlivých vlastností účtu nejsou tolik důležité název nebo použitý obrázek, ale typ: uživatel může být **bud' správce, nebo standardní uživatel.**

Administrátorský účet dovoluje provádět změny, které ovlivní také ostatní uživatele. Jedná se tak například o možnosti konfigurace systémových nastavení, instalaci softwaru, případně také přistupovat ke všem datům. Administrátorský účet patří mezi určitá privilegia, proto jej **přidělujte jednotlivým uživatelům s rozumem.**

Je dobré si uvědomit, že představená práva a oprávnění se správců netýkají, takže jakmile vlastník prostředku nastavuje oprávnění, nemůže administrátorovi omezit plný přístup.

doménové a místní účty

- Pokud ve Windows používáte komunikaci v rámci pracovních skupin, musí mít každý uživatel ve všech počítačích, k nimž přistupuje, vytvořen separátní uživatelský účet. Tento princip využijte doma, kde potřebujete spravovat pouze několik málo uživatelů a není pro vás problém s konfigurací pro každého z nich. Jedná se o tak zvané místní uživatelské účty.
- Ve větších počítačových sítích se namísto místních uživatelských účtů volí přihlašování pomocí domény, v níž existuje jeden centrální server (takzvaný řadič domény), přes který probíhá hlavní autentizační proces. Výhoda tohoto řešení spočívá v ucelené centralizované správě, oprávnění uživatelé se tak mohou přihlásit k jednotlivým počítačům i bez toho, aby v nich měli vytvořené místní uživatelské účty.

Při instalaci jsou vytvořeny dva výchozí účty:

- Administrator - poskytuje úplný přístup k souborům, adresářům, službám a dalším možnostem. Tento účet nelze odstranit ani zakázat.
- Guest - určený pro jednorázový nebo příležitostný přístup. Má pouze omezená přístupová oprávnění i přesto je bezpečnostní hrozbou, a proto bývá defaultně zakázán. Guest nemohou instalovat software, hardware ani měnit systémová nastavení nebo heslo.

Skupinové účty

Používá se pro správu více uživatelů. Uživateli tedy můžete udělit přístup k různým pracovním prostředkům pouze přiřazením do příslušné skupiny.

Opět existuje několik obecných typů jako

- Místní skupiny (pouze v konkrétním PC),
- Skupiny zabezpečení (Active Directory),
- Distribuční skupiny (emailové distribuční seznamy).

Výchozí skupiny

- Administrators
- Backup Operators
- Cryptographic Operators
- Event Log Readers
- Guests
- Network Configuration Operators
- Performance Log Users
- Performance Monitor Users
- Power Users
- Remote Desktop Users
- Replicator
- Users

<https://technet.microsoft.com/cs-cz/library/cc771990.aspx>

Právo vs. oprávnění

Pod souhrnným označením oprávnění si většina uživatelů představí sadu pravidel pro přístup k datům, sdíleným prostředkům nebo speciálním funkcím systému. Windows však rozlišují **oprávnění a práva**.

- **Oprávnění** (v anglickém podání permission) je možnost přistoupit k některému objektu vybraným způsobem – typickým příkladem může být zápis souboru NTFS.
- Naproti tomu **právo** (right) dovoluje provést některou systémovou akci – přidat nového uživatele, změnit nastavení plochy, určit systémové datum apod.

Popis oprávnění souborů a složek

System Windows vynucuje zabezpečení na úrovni každé složky. V počítači se systémem Windows Pokud uživatel nemá oprávnění pro složku nejvyšší úrovně, uživatel nemůže získat přístup k této složce nebo zobrazit obsah.

Následujících šest oprávnění mohou být udělena na úrovni složky v systému souborů systému Windows.

Oprávnění složky	Vysvětlení
Zobrazovat obsah složky	Uživatele můžete pouze seznam souborů a podsložek v této složce. Uživatel nemůže otevřít soubory vytvořené v této složce.
Pro čtení	Uživatel může číst obsah souborů v této složce.
Číst a spouštět	Uživatel může číst obsah souborů v této složce a také spouštět soubory v této složce.
Upravit	Uživatele můžete číst, zapisovat, spustit, vytvořit a odstranit soubory v této složce.
Zápis	Uživatele můžete čtení, zápis a vytvořit soubory a složky v této složce.
Úplné řízení	Uživatel může číst a měnit soubory, přidat nové, změnit oprávnění pro složky a soubory a převzetí vlastnictví složky a soubory.

Řízení uživatelských účtů

Kromě klasických nastavení přístupu uživatelů se v systému Windows Vista a vyšší objevila i funkce Řízení uživatelských účtů.

Nástroj Řízení uživatelských účtů je funkce systému Windows, která pomáhá zabránit neoprávněným změnám v počítači. Nástroj Řízení uživatelských účtů vás požádá o povolení nebo heslo správce, dříve než se provedou akce, které by mohly ovlivnit chod počítače nebo změnit nastavení ovlivňující ostatní uživatele.

Díky žádostem o ověření před spuštěním akcí může nástroj Řízení uživatelských účtů zabránit tomu, aby se nainstaloval škodlivý software (malware) a či spyware, případně aby provedl nepovolené změny v počítači.

Otázky:

- K čemu slouží uživatelské účty a přístupová práva v operačním systému?
- Jaké uživatelské účty operačního systému znáte a čím se mezi sebou liší?
- Jaký význam má oprávnění?
- Jaký význam má právo (right) v operačním systému?
- K čemu slouží nástroj řízení uživatelských účtů?

- **Použité zdroje:**

<http://technet.microsoft.com/cs-cz/library/cc759279%28v=ws.10%29.aspx>, [7.10.2012]

<http://itphysx.cz/?p=345>, [7.10.2012]

<http://jnp.zive.cz/jaka-maji-uzivatele-prava-a-k-cemu-jsou-opravneni>